

Náhrada škody

Schopnost poranit cévu i při regulérním postupu operátora je vlastností každého vodiče a katétru, proto lze důvodně dovést, že z povahy použitých nástrojů, které vstupují do kontaktu se stěnou cévy a které mají úzký tvar a tvrdší konzistenci než dotčené tkáně, vyplývá určité riziko, že se negativním způsobem projeví při pohybu v cévě, a to i za předpokladu, že jsou použity správně. Tzv. predispozice poškozeného nevyklučuje příčinnou souvislost mezi škodnou událostí a vznikem újmy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4301/2015, ze dne 22.12.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce L. S., zastoupeného JUDr. V.B., advokátkou se sídlem v H., proti žalované Fakultní nemocnici v O., příspěvkové organizaci, se sídlem v O., zastoupené JUDr. P.S., advokátem se sídlem v O., za účasti vedlejšího účastníka na straně žalované České pojišťovny a. s., se sídlem v P., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 156 C 249/2011, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. května 2015, č. j. 8 Co 131/2015-133, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Ostravě mezitímním rozsudkem ze dne 11. 12. 2014, č. j. 156 C 249/2011-105, vyslovil, že žaloba je v základu důvodná a že o výši nároku a náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí. Vyšel ze zjištění, že žalobce se dne 12. 11. 2009 podrobil na neurologické klinice žalované lékařskému zákroku – spinální angiografii. Během výkonu došlo k perforaci (proděravění) tepny a následnému masivnímu krvácení, které se podél míchy rozšířilo až do subarachnoidálního prostoru kolem prodloužené míchy a mozku. V důsledku toho byl žalobce po delší dobu udržován v umělém spánku, nyní je částečně ochrnutý, není schopen se samostatně pohybovat ani se souvisle vyjadřovat, je plně odkázán na pomoc druhé osoby a byl uznán invalidním. Ze znaleckého posudku prof. MUDr. V.V., CSc. MBA, znalce v oboru zdravotnictví, odvětví radiologie, zobrazovací metody, angiografie a intervenční radiologie, vzal soud za prokázané, že perforace tepny nastala v době po zavedení cévky (mikrovodiče) do hlavní tepny, tedy v průběhu úvodní fáze výkonu. Bezprostřední příčinu perforace nelze jednoznačně určit, mohla být způsobena mikrovodičem nebo mikrokatétre, jímž se následně po vodiči dostává tento nástroj do cévy, kde provádí nástřik účinnou látkou. Jedním z obecných rizik katetrizace je podle znalce perforace s tím, že riziko se zvyšuje, pokud je céva patologicky změněna; čím je tenčí, tím je riziko poranění větší. Je přitom obecnou vlastností těchto nástrojů, že i při správném použití jsou schopny cévu poranit. Soud prvního stupně neshledal postup lékařů non lege artis, a tedy nedovodil obecnou odpovědnost žalované za škodu podle § 420 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“). Použité přístroje (mikrovodič a mikrokatétr) byly sice správně použity, ale právě svou povahou zapříčinily vznik škody na zdraví, čímž jsou splněny podmínky objektivní odpovědnosti poskytovatele zdravotní péče podle § 421a obč. zák.

K odvolání žalované Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 26. 5. 2015, č. j. 8 Co 131/2015-133, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se s jeho právním posouzením. Vyložil podrobně podmínky odpovědnosti za škodu podle § 421a obč. zák. s odkazy na judikaturu dovolacího soudu a dospěl k závěru, že bezprostřední příčinou poškození zdraví žalobce bylo poranění tepny při správném použití vhodného instrumentaria. Použité nástroje však svými vlastnostmi a povahou způsobily perforaci tepny, přičemž schopnost poranit

cévu je jejich vlastností, i když jsou konstruovány, aby působily co nejšetrněji; nastupuje proto zvláštní případ objektivní odpovědnosti za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze věci využití k zákroku (§ 421a obč. zák.).

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost ve smyslu § 237 o.s.ř. dovozuje z toho, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného a procesního práva, při němž se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Nesprávné právní posouzení věci spadá do toho, zda a za jakých podmínek lze v případě poskytování zdravotní péče aplikovat § 421a obč. zák. a zda měl být vyslechnut znalec. Namítá, že soudy obou stupňů nevedly, co bylo konkrétní specifickou vlastností a účinkem použitého instrumentária, který měl způsobit perforaci tepny. Ve svém dovolání odkazuje na rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 1003/2002, 25 Cdo 1475/2011, 25 Cdo 797/2011, 25 Cdo 118/2006, 25 Cdo 3981/2009 a 25 Cdo 2543/2010. Dovolatelka má za to, že škodlivý účinek nebyl v daném případě dán povahou použitých předmětů (mikrokatétu a mikrovodiče), ale nastal jako důsledek metody a způsobu jejich aplikace, při které jsou zaváděny do cévního systému. Soudy nezkoumaly vliv zdravotního stavu žalobce před lékařským zákrokem, tedy anatomické dispozice žalobce a stav předmětné tepny. Navrhuje proto, aby byly napadený rozsudek odvolacího soudu a jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně zrušeny a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání uvedl, že podstatou projednávané věci není chybné použití instrumentária, které mu způsobilo škodu na zdraví, ale je dána odpovědnost podle § 421a obč. zák. Žalobce má za to, že provedeným dokazováním bylo postaveno najisto, že škoda na zdraví byla způsobena vlastností použitých věcí, a to bez ohledu na to, že nebylo přesně zjištěno, zda došlo k poranění mikrokatétrem či mikrovodičem – oba tyto nástroje jsou schopny poranění způsobit, proto otázka, kterým z nich bylo poranění způsobeno, je bezpředmětná. Námitku žalované, že nebyl vyslechnut znalec, odmítá, jelikož zákon výslovně umožňuje, aby se nalézací soud spokojil s písemným vyhotovením posudku. Navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl pro nepřípustnost.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť otázka odpovědnosti za škodu způsobenou povahou přístroje na podobném skutkovém základě dosud nebyla řešena. Dovolání však není důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Vzhledem k § 3028 odst. 3 a § 3079 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

Podle § 421a obč. zák. každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit (odst. 1). Odpovědnost podle odstavce 1 se vztahuje i na poskytování zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb (odst. 2).

Ustanovení § 421a obč. zák. upravuje zvláštní případ přísné tzv. objektivní odpovědnosti, kdy ten, kdo plní závazek (poskytuje určitou službu), se nemůže odpovědnosti zprostit na základě žádného liberačního důvodu. Zákonnými předpoklady této odpovědnosti je škoda, jejíž vznik je vyvolán

okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jíž bylo při plnění závazku použito, a příčinná souvislost mezi nimi. Přístrojem nebo jinou věcí je jakýkoliv předmět, jehož bylo při plnění závazku použito.

Okolnostmi, jež mají původ v povaze věci (tak je definována zvláštní kvalifikovaná okolnost, která je podmínkou vzniku tohoto typu odpovědnosti bez ohledu na protiprávnost a na zavinění), se rozumí její vlastnosti a účinky, jimiž se věc (přístroj, přípravek) projevuje a působí navenek. Za škodu způsobenou takovými okolnostmi se samozřejmě považuje i situace, kdy škoda vznikla následkem vady přístroje, jeho nefunkčnosti či jeho nevhodné, popřípadě nedostatečné obsluhy. Okolností, jež má původ v jeho povaze, je však nejen jeho vada či chybějící vlastnost, kterou by jinak přístroj měl mít, ale především jeho typické či charakteristické vlastnosti, tedy sama povaha přístroje. Odpovědnost podle citovaného ustanovení je dána, jestliže konkrétní újma byla způsobena okolnostmi, jež přímo vyplývají z povahy přístroje či věci, jichž bylo použito jako prostředku při poskytnutí zdravotnické služby, tedy i v případě, že použitá věc nebyla vadná, ale právě svou povahou zapříčinila vznik škody (srov. v obecné rovině zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2046/2007, uveřejněný pod č. 30/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále též jen „Sbírky“, v relativně srovnatelných dalších konkrétních případech pak i rozsudek téhož soudu ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2543/2010, či usnesení ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 25 Cdo 565/2010, publikované pod C 9749 a C 10780 v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck – dále též jen „Soubor“).

Smyslem tohoto dosti přísného odpovědnostního typu podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 nebyl neodůvodněný a samoučelný postih poskytovatele zdravotní péče, jemuž i přes sebepečlivější a zodpovědné provedení zákroku (*lege artis*) může být uložena povinnost k náhradě škody. Účelem byla zvýšená ochrana pacienta před nepříznivým vlivem určitých věcí, jednání nebo procesů představujících pro svou nebezpečnost zdroj zvýšeného rizika škod, které nelze ani při vynaložení veškeré odborné péče plně zvládnout. V těchto případech vystupoval výrazně do popředí intenzivní právněpolitický veřejný zájem zajistit právě formou této přísné objektivní odpovědnosti v občanském právu účinnější právní ochranu těm, kdo jsou škodlivými událostmi z této rizikové činnosti postiženi, tj. poškozeným. Navíc nelze přehlížet, že právě provozovatelé těchto činností, z nichž zvýšené riziko závažných škod vzniká, mají nejvíce možností jim sami preventivně čelit. V této souvislosti se v souladu s evropským i světovým trendem sledujícím zajištění účinné ochrany poškozených jako „slabší strany“ hovoří o spravedlivém rozložení rizika, respektive spravedlivé alokaci škod (srov. Knappová, M., Švestka, J. a kol. *Občanské právo hmotné*, svazek II, 3. vydání, Praha, ASPI, 2002, s. 427-428, a již citovaný rozsudek sp. zn. 25 Cdo 2543/2010). I když jde o odpovědnost, která má absolutní charakter (nejsou dány žádné liberační důvody), neznamená to, že by byla dána za všech okolností, nýbrž pouze tehdy, jsou-li splněny všechny její zákonné podmínky.

Je jednoznačné, že přístroj sám – bez toho, že by byl použit, ani samotná operační metoda bez příslušného přístroje – nejsou způsobilé zdraví pacienta ovlivnit. Přitom zákon v § 421a obč. zák. výslovně počítá s tím, že přístroje či věci bylo při plnění závazku použito. Použitím věci k jejímu účelu se rozumí úkony, které jsou nezbytné pro její řádné fungování, popřípadě dosažení účelu sledovaného jejím užitím (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1129/2005, Soubor C 4646). Nelze proto od sebe oddělovat působení typických vlastností operačního přístroje a metodu, tedy způsob jeho použití při operačním výkonu. Samotný způsob použití nástroje, tj. pouhý technologický postup, však nevede k odpovědnosti podle § 421a obč. zák., jestliže se na výsledném škodlivém účinku neprojeví sama o sobě povaha předmětu, vyplývající z jeho charakteristických vlastností, nýbrž především metoda a způsob jeho aplikace (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 1475/2011, Soubor C 12276).

V daném případě vyšly soudy obou stupňů ze zjištění (skutkový stav nepodléhá podle § 241a odst. 1

o. s. ř. dovolacímu přezkumu a dovolací soud je jím vázán), založeného na skutečnostech, k jejichž posouzení využily odborného lékařského hodnocení znalce, že trvalé zdravotní následky žalobce byly vyvolány perforací tepny s masivním krvácením rozšířeným podél míchy až do mozku při lékařském zákroku - spinální angiografii s využitím mikrovodiče a mikrokatétru. Obecná odpovědnost za škodu podle § 420 obč. zák. byla vyloučena, neboť nebylo zjištěno žádné pochybení při provádění zákroku ze strany zdravotnického personálu (postup lékařů a zaměstnanců žalované byl tzv. lege artis). Vznik újmy lze ovšem přičíst (je ve vztahu příčinné souvislosti) nepříznivému působení okolností, jež přímo vyplývají z povahy přístrojů, které byly použity jako prostředek při poskytnutí zdravotnické služby. V tomto případě šlo o mikrokatétr a mikrovodič, které byly zavedeny na místo určení; mikrovodičem byla sondována příslušná tepna a jeho pomocí pak byl naveden i mikrokatétr, který prováděl vlastní léčbu nástřikem účinné látky. Jestliže nebyly zjištěny jakékoliv jiné možné důvody proděravění tepny než působení těchto dvou nástrojů, není významné, že nelze jednoznačně určit, který z nástrojů byl původcem nepříznivého následku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 25 Cdo 1921/2012, Soubor C 12903). Rozhodující je, že při zákroku s cílem embolizace míšní malformace byly používány oba nástroje ve vzájemné součinnosti, oba vstoupily do tepny, a právě v této fázi došlo k jejímu proděravění.

Ze znaleckého posudku vyplynulo, že schopnost poranit cévu i při regulérním postupu operátora je vlastností každého vodiče a katétru, proto lze důvodně dovodit, že z povahy použitých nástrojů, které vstupují do kontaktu se stěnou cévy a které mají úzký tvar a tvrdší konzistenci než dotčené tkáně, vyplývá určité riziko, že se negativním způsobem projeví při pohybu v cévě, a to i za předpokladu, že jsou použity správně. V tomto případě nebylo narušení stěny tepny zamýšleným účinkem, nýbrž nepříznivým zásahem do organismu pacienta, který byl vyvolán právě a jen povahou a vlastnostmi použitých nástrojů. Zde lze poukázat na významný rozdíl od věci projednávané dovolacím soudem pod sp. zn. 25 Cdo 2458/2013, kdy byla odpovědnost podle § 421a obč. zák. vyloučena v případě proděravění srdeční síně, k němuž došlo bez přímé příčinné souvislosti se zamýšlenou nekrotizací srdeční tkáně katétrem. Oproti tomu v nyní projednávané věci neměly použité přístroje za cíl invazivní zásah do tkáně tepny, přesto došlo k jejímu narušení. Soudy obou stupňů tak správně dovodily, že perforace tepny, která způsobila masivní krvácení a následnou újmu na zdraví žalobci, byla v příčinné souvislosti s působením charakteristických vlastností přístrojů (mikrovodiče nebo mikrokatétru), jichž bylo při operaci použito; byly tím naplněny předpoklady odpovědnosti žalované za škodu na zdraví žalobce podle § 421a obč. zák.

Za těchto okolností je bez významu dovolací námitka, že měla být zvažována anatomická dispozice a předchozí stav tepny žalobce. Obecně totiž platí, že tzv. predispozice poškozeného nevylučuje příčinnou souvislost mezi škodnou událostí a vznikem újmy (srov. např. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 1/1963 Sbírky, či již citovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2543/2010). Ze zjištěného skutkového stavu v posuzované věci se navíc nepodává, že by tepna měla specifické vlastnosti či byla v natolik zhoršeném stavu, aby tato její povaha sama o sobě byla hlavní a rozhodující příčinou perforace a aby vylučovala závěr o nepříznivém působení vlastností použitých nástrojů.

Je tedy zřejmé, že rozsudky soudu prvního stupně i soudu odvolacího jsou z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné, jejich právní závěry jsou v souladu s dikcí ustanovení § 421a obč. zák. a odpovídají jeho ustálenému výkladu i judikatuře dovolacího soudu ve věcech, které se svou podstatou projednávané věci blíží. Dovolací soud proto dovolání žalované zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)